

Sakramentit. Sairaanvoitelu, 7. epistola ja evankeliumi

Sairaanvoitelu, seitsemäs epistola

(1. Tess. 5: 14 – 23)

”Veljet, kehotamme teitä, ojentakaa kurittomia, rohkaiskaa arkoja, tukekaa heikkoja ja olkaa kaikkia kohtaan kärsivällisiä. Katsokaa, ettei kukaan maksa pahaa pahalla. Pyrkikää aina tekemään hyvää toisillenne ja kaikille ihmisille. Iloitkaa aina. Rukoilkaa lakkaamatta. Kiittäkää kaikesta. Tätä Jumala tahtoo teiltä, Kristuksen Jeesuksen omilta. Älkää sammuttako Henkeä, älkääkä väheksykö profetoimisen lahjaa. Koetelkaa kaikkea ja pitäkää se mikä on hyvää. Pysykää erossa kaikesta pahasta. Itse rauhan Jumala pyhittäköön teidät kokonaan ja varjelkoon koko olemuksenne, teidän henkenne, sielunne ja ruumiinne, niin että olette nuhteettomat Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa.”

Tekstimme on ensimmäisen Tessalonikalaiskirjeen loppupuolelta. Sen sisältönä ovat erilaiset kehotukset seurakuntalaisille. ”Kurittomilla” tarkoitetaan sellaisia, jotka laiminlyövät velvollisuutensa. ”Heikot” ovat niitä, jotka tarvitsevat päättäväisyyttä koettelemusten keskellä, Hieman aikaisemmin Paavali oli kehottanut heitä olemaan valmiina, sillä emme tiedä Kristuksen toisen tulemisen aikaa (1. Tess. 5: 1 – 11).

”Katsokaa, ettei kukaan maksa pahaa pahalla.” Tässä kielletään kostaminen, mutta siinä ei kiellätä puolustautumista. ”Pyrkikää aina tekemään hyvää toisillenne ja kaikille ihmisille”. Lähimmäisen rakastaminen ilmenee toimintana toista ihmistä kohtaan. Sitä osoitetaan niin seurakunnan jäsenille kuin ”kaikille ihmisille”, siis myös niille, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä. Jeesus kehottaa meitä rakastamaan vihamiehiämme ja rukoilemaan vainoajimme puolesta (Matt. 5: 44).

”Iloitkaa aina.” Ilo on Pyhän Hengen lahja. Vaikka meitä koetellaan ja maallisesti ajatellen aika voi tuntua pahalta, meillä on ilo pelastuksen mahdollisuudesta. Tätä iloa ei mikään voi ottaa kristityltä pois. ”Rukoilkaa lakkaamatta. Kiittäkää kaikesta.” Nämä kaksi kuuluvat yhteen. Rukous on yhteyttä Jumalaan. Jumala on luonut kaiken, ja se, mitä meillä on, on viime kädessä Jumalalta. Tästä meidän tulee kiittää Häntä. Ilo, rukous ja kiitos ovat osa kristillistä jumalanpalvelusta ja rukousta. Lakkaamattoman rukouksen perinteestä ortodoksisessa kirkossa esimerkkinä voidaan mainita Jeesuksen rukous: ”Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda minua syntistä”.

Seuraavaksi teksti kiinnittää huomiota Jumala antamiin lahjoihin ja tarkkanäköisyyteen. Paavali ei kuitenkaan tässä yhteydessä käytä sanontaa Jumalan armolahja. Henki saa ohjata seurakunnan / seurakuntalaisten toimintaa ja profetoiminen on hyväksyttävää. Profetoiminen tarkoittaa voimallista, vaikuttavaa opetusta, ei ennustamista. Samanaikaisesti on tarkkailtava sitä, mitä tapahtuu. Jumalan lahja on myös erottelukyky. Se, mikä on hyvää, on säilytettävä. Tutkijat ovat jakaantuneet kahtia siitä, mihin tämän erottelukyvyn pitää suuntautua. Osa näkee, että piti tarkata sitä, miten seurakunnassa profetoitiin (opetettiin), toisten mukaan piti tarkata ihmisten toimintaa yleisesti, että toiminta olisi kristillistä (vrt. 1. Kor. 12 - 14).

”Rauhan Jumala” on perinteinen määritelmä Jumalasta (Tuom. 6: 24). Jumala pyhittää meidät. Maininta pyhittämisestä voi viitata seurakunnan jumalanpalvelukseen (kirjeen loppuosa tukee tätä ajatusta). Vain Jumala on pyhä ja meistä voi tulla pyhiä lähestyessämme Jumalaa. Teksti pyytää varjelusta ”koko olemukselle”, mutta täsmentää sen sanoilla henki, sielu ja ruumis. Eri aikojen tutkijat ovat esittäneet, että Paavali esittää tässä ihmisyyden kolmiosaisena. Toisaalta tekstin on nähty tuovan esille juutalaisen ajattelun, jossa henki pääasiallisesti ilmaisee persoonan luotuna, sielu ilmaisee persoonan elinvoimaisena ja ruumis persoonan ruumiillisena ja sosiaalisena olentona.

Sairaanhoito, seitsemäs evankeliumi

(Matt. 9: 9 – 13)

” Siihen aikaan kun Jeesus kulki tulliaseman ohi, hän näki Matteus-nimisen miehen istuvan siellä. Jeesus sanoi hänelle: ”Seuraa minua”, ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta. Jeesus oli sitten aterialla hänen kodissaan. Sinne tuli myös useita publikaaneja ja muita syntisiä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa. Tämän nähdessään fariseukset sanoivat Jeesuksen opetuslapsille: ”Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!” Jeesus kuuli sen ja sanoi: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairait. Menkää ja tutkikaa, mitä tämä tarkoittaa: ”Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja.” En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä.”

Sama teksti löytyy myös Markukselta (Mark. 2: 13 – 17) ja Luukkaalta (Luuk. 5: 27 – 32).

Teksti sisältää kaksi kertomusta. Ensimmäinen on Matteuksen kutsu ja toinen on ateria syntisten kanssa. Matteuksen kutsu on todennäköisesti tapahtunut Kapernaumin kaupungin tulliasemalla.

Markus ja Luukas kutsuvat Matteusta Leeviksi. Emme tiedä tähän syytä. Yksi mahdollisuus on, että evankeliumin kirjoittamisen aikana hänet tunnettiin paremmin nimellä Matteus. Apostolien luettelossa hänet mainitaan nimellä publikaani Matteus (Matt. 10: 3). Publikaanit olivat verojen kerääjiä. Heidän oli oltava luku- ja kirjoitustaitoisia. Matteus on ollut hyvä apostoli siinä(kin) mielessä, että hän on voinut tallentaa kirjallisesti Jeesuksen toimintaa ja opetuksia. Kirkko pitää tätä Matteusta evankeliumin kirjoittajana. Tutkijat eivät ole päässeet asiasta yksimielisyyteen. On esitetty, että hän olisi kirjoittanut kokoelman Jeesuksen puheita (ns. Q -lähde) tai laatinut arameankielisen tekstin, joka olisi käännetty kreikaksi. Häntä pidetään ainakin evankeliumin materiaalin kerääjänä.

Jeesus kutsuu Matteusta tulliasemalla. Publikaanit olivat erilaisten verojen kerääjiä. He vuokrasivat oikeuden tähän roomalaisilta ja suorittivat maksut eteenpäin roomalaisille. Usein he keräsivät enemmän veroja kuin piti. Sovitun maksun suorittamisen jälkeen publikaanit saivat pitää itsellään loput rahat. Heistä ei pidetty, sillä kansa piti heitä osana Rooman valtakunnan miehitysjärjestelmää. Jeesuksen esittämään pyyntöön seurata itseään Matteus vastasi myöntävästi. Evankeliumi kuvaa hänen tehneen täydellisen elämäntavan muutoksen välittömästi.

Matteus järjesti kodissaan aterian. Sinne oli kokoontunut useita publikaaneja ja muita syntisiä. Juutalaisessa yhteisössä oli erilaisia ammatteja, joiden tekijöitä pidettiin ei-puhtaina ja joiden kanssa ei saanut olla tekemisissä. Jeesus toimii eri tavoin ja aterioi syntisten kanssa. Se, kenen kanssa ihminen aterioi, osoittaa, mihin ryhmään hän kuuluu.

Tässä yhteydessä Jeesus näyttää rikkovan fariseusten ”viisaan käyttäytymisen mallin”. Hänen tarkoituksenaan ei kuitenkaan ole rikkoa juutalaista yhteiskunnallista toimintaa, vaan pelastaa sen vähäisimpiä jäseniä. Se on Hänen tehtävänsä. Hänen päämääränsä on sama kuin varhaisemmassa farisealaisuudessa, mutta Hänen toimintatapansa on erilainen. Ateriyhteys myös ns. syntisten kanssa oli Jeesuksen toimintatapa.

Fariseusten kysymys: ”Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!” on mahdollisesti pyrkimys hajottaa Jeesuksen opetuslapset. Osoittaa, että heidän opettajansa toimii väärin.

Jeesuksen vastaus: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat!” on sananlasku. Se löytyy myös kreikkalaisilta filosofeilta.

”Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja” on lainaus profeetta Hoosealta (Hoos. 6: 6). Profeetta Hoosea kritisoi voimakkaasti papiston toimintaa. Profeetan teksti jatkuu äskeisen lainauksen jälkeen seuraavin sanoin: ”Jumalan tuntemista, en polttouhreja”. Matteuksen evankeliumin kirjoittamisen aikana tästä profeetan tekstistä oli tullut tärkeä asia juutalaisuudessa. Roomalaiset olivat tuhonneet Jerusalemin temppelin eikä syntiuhreja voitu toimittaa. Tällöin tämä profeetta Hoosean julistus kertoi ihmisille, että uhrimenoja tärkeämpää oli armahtavaisuus ja Jumalan tunteminen. Samasta asiasta kertoo myös psalmi 51: ”Jos toisin sinulle teurasuhrin, se ei sinua miellytä, polttouhriakaan et huoli. Murtunut mieli on minun uhrini, särkeä sydäntä et hylkää, Jumala.” (Ps. 51: 18 – 19). Samalla on huomatta, että profeetta Hoosea ei kiellä uhreja ja myös psalmi 51 hyväksyy ne: ”Silloin otat taas vastaan määräuhrit ja alttarille tuodaan teurashärät” (Ps. 51: 21).

”En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä” osoittaa Jeesuksen toiminnan kohteen. Hurskaat ovat jo Jumalan yhteydessä, he eivät tarvitse kutsua. Syntiset kutsutaan mukaan Jumalan yhteyteen. Se sisältää myös kutsun katumukseen, sillä Jumalan valtakuntaan on valmistauduttava. Jeesuksen sanoissa voi olla mukana myös ironiaa, sillä aterialla ei ollut fariseuksia. Nämä pitivät itseään jo vanhurskaina.